

ГУМАНІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Матеріали міжнародного науково-практичного симпозиуму, 2016

3. Статистика по осуждённым. Институт проблемы современного общества / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://i-pso.ru/2016/04/05/299/>; Дата доступа: 16.11.2016.

Кернякевич-Танасійчук Юлія Володимирівна,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри трудового, екологічного та аграрного права,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ

ДЕМОКРАТИЗМ ТА ГУМАНІЗМ ЯК ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

З огляду на загальнотеоретичне визначення поняття «принцип», принципами кримінально-виконавчої політики України слід іменувати керівні ідеї, положення, на основі яких втілюється в життя діяльність Української держави у сфері виконання покарань.

Відповідно, як принципи кримінально-виконавчого права віддзеркалюють його характерні ознаки, так і принципи кримінально-виконавчої політики відображають її основну суть.

Враховуючи традиційний у науковій літературі поділ принципів на загальноправові, міжгалузеві та галузеві, можемо визначити загальноправові принципи як керівні начала, на основі яких вибудовується правова політика Української держави загалом та кримінально-виконавча політика в тому числі. Як правило, ці принципи закріплені на рівні Конституції України.

Серед них центральне місце займають принцип демократизму та принцип гуманізму.

Щодо принципу демократизму, передбаченому ст. 1 Конституції України, у кримінально-виконавчому праві Р. В. Корольов зазначав, що це обумовлена закономірностями суспільного розвитку основоположна ідея, що характеризує ступінь впливу державних і громадських інститутів, окремих громадян на кримінально-виконавчу політику та її реалізацію в законодавстві та практичній діяльності органів та установ, які виконують кримінальні покарання, що ґрунтується на засадах відкритості та гласності перед народом, правосуб'єктності засуджених, оптимальному поєднанні їх свободи та відповідальності [1, с. 126].

На думку О. Є. Скакуна, принцип демократизму виявляється у практичному виконанні волі громадян держави через свої представницькі органи влади. Демократизм знаходить свій вияв також у тому, що діяльність установ і органів, які виконують покарання, здійснюється під наглядом громадських організацій. Громадськість має можливість брати широку участь у

ГУМАНІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Матеріали міжнародного науково-практичного симпозиуму, 2016

безпосередній роботі, спрямованій на досягнення мети деяких кримінальних покарань (наприклад, виправні роботи) [2, с. 58].

А. М. Шейна стверджує, що сутність принципу демократизму полягає в тому, що кримінально-виконавча політика охоплює здійснення волі народу, діяльність органів та установ, яка спрямована на виконання покарання та контроль певних громадських організацій (служб) у справах неповнолітніх, спостережних комісій. Останні виконують безпосередню роль у перевихованні та виправленні засуджених [3, с. 28].

Принцип гуманізму знайшов своє відображення у ст. 28 Конституції України, де зазначено, що кожен має право на повагу до його гідності. Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню.

У ч. 1 ст. 1 Кримінально-виконавчого кодексу України закріплений цей конституційний принцип шляхом конкретизації, а саме: кримінально-виконавче законодавство України регламентує порядок і умови виконання та відбування кримінальних покарань з метою захисту інтересів особи, суспільства і держави шляхом створення умов для виправлення і ресоціалізації засуджених, запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами, а також запобігання тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню із засудженими.

Т. В. Рудник встановлено, що зміст принципу гуманізму в кримінально-виконавчому праві тісно пов'язаний з положеннями Конституції України та міжнародно-правових актів з прав людини та поводження з в'язнями і включає такі елементи: заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання; повагу й охорону прав, свобод та законних інтересів засуджених; ставлення працівників установ виконання покарань до засуджених з повагою до їх гідності; належні умови тримання засуджених; соціальну і правову захищеність засуджених; особисту безпеку засуджених; відповідальність за катування, інше жорстоке поводження із засудженими [4, с. 9].

Закріплення на рівні Конституції України відповідних загальноправових принципів та їх відображення у галузевому законодавстві, що є джерелом політики у сфері боротьби зі злочинністю загалом та кримінально-виконавчої політики зокрема, є свідченням імплементації міжнародних, у тому числі європейських, норм і стандартів у чинне національне законодавство. А шляхом дотримання проаналізованих загальноправових принципів кримінально-виконавчої політики на практиці можна досягти ефективної реалізації мети кримінальної відповідальності у процесі виконання-відбування покарань.

Список використаних джерел

1. Королев Р. В. К вопросу о понятии принципа демократизма в уголовно-исполнительном праве / Р. В. Королев // Бизнес в законе. – 2007. – № 4. – С.125–126.

ГУМАНІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Матеріали міжнародного науково-практичного симпозиуму, 2016

2. Скакун О. Є. Про принципи кримінально-виконавчого права України / О. Є. Скакун // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2008. – № 41. – С. 55–62.
3. Шейна А. М. Філософсько-правові засади принципу демократизму у праві: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.12. / Шейна Андрій Миколайович. – Львів, 2016. – 217 с.
4. Рудник Т. В. Реалізація принципу гуманізму при виконанні та відбуванні покарання у виді позбавлення волі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право»/ Т. В. Рудник – К., 2010. – 22 с.

Кісілюк Едуард Миколайович,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
м.Київ

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ МАЙНОВОЇ ШКОДИ ПРИ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ

Кваліфікація злочинів займає важливе значення в діяльності багатьох правозастосовчих органів. Як відомо, кваліфікувати злочин означає встановити точну відповідність між ознаками фактично вчиненого суспільно небезпечного діяння і ознаками складу злочину, передбаченого конкретно кримінально-правовою нормою. Для правильної кваліфікації дуже важливо точно встановити всі ознаки елементів складу злочину, які виписані у кримінально-правовій нормі. Важливе значення у цьому процесі займає встановлення і визначення шкоди, яку заподіює злочинне діяння.

Говорячи про види злочинних наслідків, потрібно сказати, що найбільш характерним є їх розподіл на матеріальні та нематеріальні. У свою чергу матеріальні наслідки полягають у спричиненні фізичної та майнової шкоди, а нематеріальні – у спричиненні моральної шкоди.

Стосовно визначення розмірів майнової шкоди, то тут здавалося б все просто і зрозуміло. Розміри такої шкоди формально визначені законодавцем у кримінально-правових нормах, а саме у примітках до статей Особливої частини Кримінального кодексу України. У цих примітках чітко виписані розміри «значної шкоди», «істотної шкоди», «великий розмір шкоди», «особливо великий розмір шкоди», «тяжкі наслідки» і т.д., якщо вони мають майновий характер. У Кримінальному кодексі України ці розміри визначаються у неоподаткованих мінімумах доходів громадян. Згідно законодавства України один неоподаткований мінімум доходів громадян становить 17 гривень. Тобто, потрібно лише перемножити розмір вказаний у примітці до певної статті на 17 грн. і ми отримаємо суму, яка й визначає встановлений законодавцем розмір